

NATJEČAJ HRVATSKE
ZAKLADE ZA ZNANOST

**Predstavljamo
nove riječke
projekte
mladih
znanstvenika**

Str. 2. i 3.

POSEBNI PRILOG ZA VISOKO OBRAZOVANJE, ZNANOST I UMJETNOST ■ 28. ožujka 2018. ■ Br. 2 **NOVI LIST**

VIŠEGODIŠNJI ZAJEDNIČKI PROJEKT RIJEČKIH PSIHOLOGA I LIJEČNIKA

Razotkrivanje delikatne veze uma i bolesti

Str. 4. i 5.

**ISTRAŽIVAČI CENTRA ZA
NAPREDNE STUDIJE CAS-SEE:**

Str. 6. i 7.

**POLITOLOG
FILIP MILAČIĆ**

Duboka
polarizacija je
uvijek bila prijetnja
demokraciji

**FILOZOFKINJA
MÓNICA CANO ABADÍA**

Sadašnja faza
kapitalizma ljude
čini ranjivima

BARBARA ŠPANJOL-PANDELO, Filozofski fakultet u Rijeci

ARS LIGNEA: drvorezbarska umjetnička baština sjevernog Jadrana od 1300. do 1600. godine

cilj projekta je omogućiti nove spoznaje o drvorezbarstvu i drvorezbarima koji su djelovali na prostoru sjevernog Jadrana odnosno Kvarnera, kvarnerskih otoka i Istre u razdoblju od 1300. do 1600. godine. Većina građe gotovo je potpuno zanemarena te je istraživanje nužno kako bi se u cjelovitom katalogu objedinili svi podaci. Važan dio istraživanja bit će pozicioniranje djelatnosti kasnosrednjovjekovnih i renesansnih drvorezbara u širi kontekst europske umjetnosti, u prvom redu drvorezbarske djelatnosti

Rezultat osnovnog cilja projektnog prijedloga je uspostavljena grupa mladih istraživača koji će razvijati istraživačku metodologiju i promicati značaj drvorezbarske baštine radi njene zaštite i društvene valorizacije

ostvarene na prostoru Apeninskog poluotoka i Srednje Europe. Rezultat osnovnog cilja projektnog prijedloga je cjeloviti uvid, baziran na temeljnim istraživanjima, o drvorezbarstvu i drvorezbarima koji su djelovali na prostoru sjevernog Jadrana, kako bi se pridonijelo valorizaciji i boljem očuvanju i čuvanju drvene skulpture i namještaja obuhvaćenog u predloženom projektnom prijedlogu. Također, rezultat osnovnog cilja projektnog prijedloga je uspostavljena istraživačka grupa mladih istraživača koji će razvijati istraživačku metodologiju i promicati značaj drvorezbarske baštine radi njene zaštite i društvene valorizacije.

– Osobito sam ponosna na članice istraživačke grupe, povjesničarke umjetnosti Petru Predoević Zadković i dr. sc. Maju Cepetić Rogić te filologinju dr. sc. Sašu Potočnjak te se nadam kako će naš mali interdisciplinarni tim stručnoj i široj javnosti ukazati na važnost drvorezbarske baštine radi njene zaštite i društvene valorizacije, kazala je dr. sc. Barbara Španjol-Pandelo.

KRISTINA PILIPOVIĆ
Medicinski fakultet u Rijeci

JEDNOZIDNE UGLJIKOVE nanocjevčice u eksperimentalnoj traumatskoj ozljedi mozga

ziologiji TBI, još uvijek postoje brojne nepoznanice zbog kojih ne postoji optimalno liječenje. Jedan od obećavajućih pristupa koji bi mogao omogućiti oporavak traumatski oštećenog mozga nakon TBI je tkivni inženjering, metoda koja je usmjerena na premoštenje strukturalnih defekata u moždanom tkivu. Ugljikove nanocjevčice (engl. carbon nanotubes, CNTs) imaju brojne izuzetne osobitosti poput veličine, čvrstoće, fleksibilnosti, vodljivosti i biokompatibilnosti koje ih čine obećavajućim materijalom za brojne biomedicinske aplikacije. S obzirom na gore navedeno, hipoteze ovog projekta jesu kako kemijski funkcionalizirane jednozidne CNTs potiču preživljenje i proliferaciju te utječu na funkcije astrocita podvrgnutih in vitro TBI, a kako nakon intracerebralne aplikacije u miša s traumom mozga potpomažu procese endogenog oporavka i regeneracije.

Očekujemo kako će rezultati ovog projekta omogućiti bolje razumijevanje uloge astrocita u TBI, te ukazati na moguću upotrebu ugljikovih nanocjevčica u liječenju traume mozga

– Očekujemo kako će rezultati ovog projekta omogućiti bolje razumijevanje uloge astrocita u TBI te ukazati na moguću upotrebu gore spomenutog nanomaterijala u liječenju traume mozga, kaže doc. dr. sc. Kristina Pilipović.

PROGRAM HRVATSKE ZAKLADE ZA ZNANOST

NOVI RIJEČKI PROJEKTI MLADIH ZNANSTVENIKA

Sredinom ožujka Hrvatska zaklada za znanost predstavila je rezultate natječaja za program »Uspostavljeni istraživački projekti« čiji je cilj potpora osnivanju novih istraživačkih grupa mladih znanstvenika kako bi se ubrzala uspostava samostalnih istraživačkih karijera nakon stjecanja doktorata znanosti.

Program omogućava da mladi znanstvenici tijekom petogodišnjeg financiranja uspostave istraživačku grupu i, ukoliko je nužno, svoj laboratorij. Na natječaj je prošle godine zaprimljeno je 165 prijava projektnih prijedloga, od čega je nakon međunarodne recenzije za financiranje prihvaćeno 80 projekata. Među njima su i četiri projekta sa Sveučilišta u Rijeci. (V.S.)

BOJANA ČULUM, Filozofski fakultet u Rijeci

FORMALNO OBRAZOVANJE u funkciji održivog razvoja

Ideja »održivosti« prolazi kroz evolucijski put važnosti u kontekstu obrazovnih politika i praksi, a u literaturi se u posljednje dvije godine raspravlja o »građanima održivosti« i postupno se zamjenjuju poznati konstrukti ekološkog, te društveno odgovornog i aktivnog građanstva. Prema UNESCO-vim smjernicama građanin održivosti razmišlja o utjecaju vlastita ponašanja na ekološki, društveni, politički i ekonomski aspekt svijeta oko sebe. Kritičan je prema vlastitom načinu življenja, a mora posjedovati kompetencije koje mu omogućuju kreativno, prilagodljivo i samoorganizirano djelovanje, razumijevanje kompleksnosti svijeta, suradnju, civilno zalaganje i djelovanje u smjeru ostvarivanja pozitivnih promjena u zajednici i društvu. Iako je obrazovanje za održivi razvoj uključeno u formalno obrazovanje, istraživanja upućuju na njegova ograničenja – postiže se pozitivan utjecaj na znanja učenika, ali ne i na njihove stavove i proaktivno ponašanje. O tome koliko formalno obrazovanje u Hrvatskoj doprinosi razvoju građana održivosti nema podataka pa ovaj projekt ima za cilj identificirati odrednice, dominantna obilježja i zastuplje-

nost građanstva održivosti u formalnom obrazovanju, istražiti spremnost učitelja i nastavnika za integraciju održivog razvoja u nastavu, te izraditi njihovu tipologiju prema faktoru spremnosti na promjene. Rezultati istraživanja omogućiti će razvoj scenarija Obrazovanje za održivi razvoj u RH 2030. Primijenit će se multimetodološki pristup i provesti više empirijskih istraživanja o zastupljenosti i odrednicama građanstva održivosti na četiri populacije – učenicima osnovnih i srednjih škola, učiteljima i nastavnicima u osnovnim i srednjim školama, studentima-budućim učiteljima i nastavnicima, te nastavnicima u formalnom obrazovanju odraslih. Istraživanjem se doprinosi akadem-

GRAĐANIN ODRŽIVOSTI

Prema UNESCO-vim smjernicama građanin održivosti razmišlja o utjecaju vlastita ponašanja na ekološki, društveni, politički i ekonomski aspekt svijeta oko sebe

NEBOJŠA ZELIĆ, Filozofski fakultet u Rijeci

DOBROBIT, PRIPADNOST i društvena pravednost

Projekt ima četiri specifična cilja: prvo, istražiti dosadašnju raspravu o teorijama koje prihvaćaju vrijednosni pluralizam ali ujedno smatraju da modeli socijalne pravednosti mogu i trebaju biti usmjereni ka postizanju određenih funkcija koje čine život dobrim. Sukladno tome, cilj nam je pokazati da postoji jedna koncepcija dobrog života, a to je dobrobit određena kao zadovoljenje minimuma sposobnosti kako ih određuje Nussbaum, koja osigurava ljudsko dostojanstvo. Drugo, istraživanje potom ima za cilj ispitati važan aspekt određenja ljudskog dostojanstva, a to je pripadnost zajednici. Cilj nam je pokazati da je za dobrobit ljudskog života važno promicati pripadnost zajednici. Treći cilj je pokazati na koji način naše razumijevanje TS i promicanje pripadnosti može pružiti puno bolji okvir socijalne pravednosti u čije središte ulaze pojmovi socijalne nejednakosti, detektirajući na koje bi se funkcije više trebala usmjeriti pažnja u razvijanju javnih politika koje streme ka socijalnoj jednakosti.

Cilj empirijskog dijela istraživanja je opisati iskustva članova nepriviligiranih ciljanih skupina hrvatskih javnih politika s obzirom na relevantnost pojedinih sposobnosti, na specifične okolnosti razvoja pojedinih sposobnosti, utjecaj ekonomskog, društvenog i političkog konteksta na ostvarivanje pojedinih sposobnosti, te efekte različitih državnih mjera na sposobnosti i dobrobit pojedine grupe. – Projekt se bavi propitivanjem dobrog života u pluralnoj zajednici. Naime, s jedne strane odbacujemo tezu da bi politička zajednica smjela određivati što je dobar život, ali s druge strane krećemo od toga da politička zajednica treba pružiti uvjete za dobar život pojedinca. Dobar život pri tome određujemo kao mo-

Projekt može biti važan i aktualan iz tog razloga što pruža objašnjenje važnosti politika društvene pravednosti za dobar život pojedinca

skoj i stručnoj raspravi u kontekstu stvaranja poticajnog okruženja za obrazovanje građana održivosti.

– U aktualnim vremenima u kojima socijalne, ekonomske, političke, kulturne i ekološke krize pokazuju krhkost uspostavljenih sustava i zajednica u kojima živimo, istraživači koji se bave ovim područjem smatraju da je danas važnije nego ikada prije odgajati i obrazovati građane održivosti – građane koji će biti spremni na kreativno, prilagodljivo i samoorganizirano djelovanje; koji će razumjeti složeni svijet u kojem žive te kritički promišljati o tome kako njihovo vlastito ponašanje utječe na društveni, politički, ekonomski i ekološki aspekt svijeta oko sebe; građane koji će biti u stanju surađivati, zalagati se i djelovati u smjeru pozitivnih društvenih promjena. Ovaj bi nam projekt trebao pomoći bolje razumijeti na koji način naš formalni odgojno-obrazovni sustav u Hrvatskoj doprinosi kultiviranju građana održivosti, ako to uopće i čini, pojašnjava prof. dr. Bojana Čulum.

FILOZOFSKI FAKULTET NOSITELJ VRIJEDNOG EUROPSKOG PROJEKTA

NASTAVA NA ENGLESKOM

ključna za internacionalizaciju europskih sveučilišta

SLIČNOSTI I RAZLIKE U PRAKSI

Projektom će se utvrditi sličnosti i razlike u praksi i potrebama partnerskih sveučilišta te će se potaknuti razvoj učinkovitih programa jezičnoga usavršavanja nastavnika i standardizacija testova

Voditeljica hrvatskog tima – Branka Drljača Margić

Poučavanje i učenje na engleskome jeziku u žarištu je internacionalizacije europskih sveučilišta. Pritom održavanje nastave na engleskome zahtijeva visoko razvijene jezične vještine

Branka Drljača Margić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci nositelj je projekta »Transnational Alignment of English Competences for University Lecturers – TAEC«, kojem je cilj omogućiti transnacionalnu usporedbu kompetencija engleskoga jezika kod visokoškolskih nastavnika i tipova jezične potpore koju nastavnici dobivaju kad je riječ o održavanju nastave na engleskome jeziku. Riječ je o novom projektu Europske unije koji podupire osiguravanje kvalitete u visokoškolskoj nastavi na engleskome jeziku na europskim sveučilištima, a riječki Filozofski fakultet u okviru projekta intenzivno surađuje sa šest europskih sveučilišta: Sveučilištem u Kopenhagenu, Sveučilištem u Maastrichtu, Sveučilištem u Lleidi i Sveučilištem u Torinu kao partnerskim sveučilištima, te sa Sveučilištem Complutense u Madridu i Sveučilištem u Delftu kao pridruženim partnerima.

Jezično usavršavanje

U okviru projekta TAEC, za koji je Filozofski fakultet zajedno s partnerskim sveučilištima dobio 350 tisuća eura iz programa Erasmus+, razvit će se međunarodno standardizirani testovi, odnosno prilagoditi postojeći za međunarodnu uporabu.

Riječki Filozofski fakultet jedina je hrvatska visokoškolska ustanova uključena u TAEC, a svrha je ovoga projekta razviti zajednički referentni okvir za osiguravanje kvalitete i jezične potpore u visokoškolskoj nastavi na engleskome jeziku, što će omogućiti prilagodbu jezičnih testova i oblika jezične potpore prema Zajedničkome eu-

ropskom referentnom okviru za jezike te omogućiti njihovu transnacionalnu primjenjivost i prepoznatljivost kao i standardizaciju rezultata.

Projektom će se utvrditi sličnosti i razlike u praksi i potrebama partnerskih sveučilišta te će se potaknuti razvoj učinkovitih programa jezičnoga usavršavanja nastavnika i standardizacija testova usmene jezične kompetencije koje partneri primjenjuju u svojim nacionalnim kontekstima.

Voditeljica hrvatskog tima na projektu je prof. dr. sc. Branka Drljača Margić, a među planiranim ishodima projekta je i unapređenje mobilnosti nastavnika u Europi, stručno izvješće o standardizaciji jezičnih testova i certifikata te priručnik za visokoškolske nastavnike koji nastavu drže na engleskome jeziku. Usto, cilj je projekta podići svijest nastavnika, jezičnih stručnjaka koji pripremaju nastavnike za držanje nastave na engleskome jeziku te tvorca jezične politike o prednostima, izazovima i implikacijama uporabe engleskoga kao jezika visokoškolske nastave. S tom će se svrhom organizirati radionice na svim partnerskim sveučilištima, dok projektni tim s Filozofskoga fakulteta organizira međunarodni znanstveni skup na kojemu će biti predstavljene recentne spoznaje u primjeni engleskoga kao jezika visokoškolske nastave.

Poučavanje i učenje na engleskome jeziku u žarištu je internacionalizacije europskih sveučilišta. Pritom se od neizvornih govornika engleskoga jezika očekuje održavanje nastave na engleskome, što zahtijeva visoko razvijene jezične vještine. Budući da

nedovoljno razvijene kompetencije engleskoga jezika imaju negativan učinak na kvalitetu održavanja nastave, na mnogobrojnim se sveučilištima provodi testiranje jezične razine nastavnika i nudi im se jezična potpora.

Primjerice, na Sveučilištu u Rijeci provodi se program cjeloživotnoga obrazovanja »Jezično usavršavanje nastavnika za engleski kao jezik visokoškolske nastave – EJVIN«, kojim se nastavnike Sveučilišta u Rijeci priprema za održavanje nastave na engleskome jeziku. Testovi i jezična potpora provode se međutim na lokalnoj, institucionalnoj razini, uz ograničenu transnacionalnu prenosivost i mogućnost međunarodne usporedbe rezultata projekta, kaže voditeljica projekta.

Trodnevna radionica

Jedan od ciljeva projekta, dodaje, je i upoznatost dionike s primjerima dobre prakse te potaknuti razvoj programa jezične (i metodičke) potpore. S tom će se svrhom organizirati trodnevne radionice na svim partnerskim sveučilištima. Projektni tim s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci u suradnji s projektnim timom sa Sveučilišta u Kopenhagenu organizira i međunarodni znanstveni skup »EMI Practices in Europe« od 4. do 5. travnja iduće godine na Sveučilištu u Kopenhagenu.

Istaknimo i to da će Filozofski fakultet u Rijeci ugostiti sudionike projekta na četvrtome međunarodnom projektnom sastanku u rujnu ove godine na kojemu će se raspravljati o ishodima projekta i diseminaciji rezultata, najavljuje izv.prof.dr. Drljača Margić.

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Na projektu vrijednom 350 tisuća eura koji podupire osiguravanje kvalitete u visokoškolskoj nastavi na engleskome jeziku, Filozofski fakultet u Rijeci surađuje sa šest europskih sveučilišta